

Saavutettava opiskelu Jyväskylän yliopistossa

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Vararehtorin päätös

7.2.2025

Sisältö

1. Saavutettavaa opiskelua koskevan päätöksen soveltaminen
2. Saavutettavan opiskelun periaatteiden toteuttaminen
3. Vastuut opiskelun saavutettavuudesta ja yksilöllisistä järjestelyistä
4. Opiskelijavalintaan liittyvät järjestelyt
5. Opintoihin liittyvät yksilölliset järjestelyt
6. Saavutettavat opiskeluympäristöt
 - 6.1 Sosiaalinen ympäristö
 - 6.2 Fyysinen ympäristö
 - 6.3 Digitaaliset palvelut
- Liite Saavutettavan opiskelun toteuttamisen vastuunjako

1. Saavutettavaa opiskelua koskevan päätöksen soveltaminen

Tässä päätöksessä saavutettavuudella tarkoitetaan fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja digitaalisen ympäristön toteuttamista siten, että jokainen voi ominaisuuksistaan riippumatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Esteettömyys ja saavutettavuus koskettavat yliopistossa kaikkia opiskelijoita ja koko henkilöstöä, mutta erityisen tärkeää se on niille yliopistoyhteisön jäsenille, joilla on jokin vamma tai oppimisvaikeus, jotka ikääntyvät tai jotka kuuluvat kulttuurisiin tai kielellisiin vähemmistöihin. (Lainaus pienin muokkauksin julkaisusta Esteetön opiskelu yliopistoissa. Elina Laaksonen. Opetusministeriön julkaisuja 2005:6).

Tätä päätöstä sovelletaan kaikkiin tutkinnon suoritusoikeuden hakuihin sekä Jyväskylän yliopistossa annettavaan tutkintokoulutukseen.

Päätös koskee soveltuvien osin myös erillisiä opintoja suorittavia opiskelijoita sekä solmittujen sopimusten puitteissa liikkuvia kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita Jyväskylän yliopistossa. Lisäksi avoimen yliopiston on mahdollisuuksien mukaan noudatettava saavutettavan opiskelun periaatteita toiminnassaan.

Tässä päätöksessä esitetyt periaatteet tukevat niin opiskelijoita, opettajia kuin yliopiston muutakin henkilökuntaa saavutettavuuden toteuttamisessa. Periaatteet kuvaavat:

- ympäristöjen ja käytäntöjen saavutettavuuden
- yksilölliset järjestelyt
- eri tahojen velvollisuudet.

2. Saavutettavan opiskelun periaatteiden toteuttaminen

Saavutettavan opiskelun periaatteiden tavoitteena on varmistaa, että yliopiston kaikki käytänteet ja toiminnot toteuttavat EU:n saavutettavuusdirektiivin (2016/2102) ja yhdenvertaisuuslain (1325/2014) säädöksiä ja lain henkeä.

Opiskelijalla on oikeus odottaa, että yliopiston henkilökunta toimii mahdollisimman saavutettavan sosiaalisen, psyykkisen ja fyysisen opiskeluympäristön luomiseksi.

Myös yliopiston opiskelijavalintaan, opetukseen ja opiskeluun sekä työntekijänä toimimiseen liittyvän viestinnän ja materiaalien tulee olla saavutettavia.

Saavutettavuuden mahdollistamiseksi tulee noudattaa Design for All -periaatetta. Sen mukaisesti uusien ratkaisujen ja hankintojen (esim. opetussuunnitelmat, oppimateriaalit, henkilöstön osaaminen, tietojärjestelmät, laitteet, toimitilat) suunnittelussa käytetään strategioita ja keinoja, joilla edistetään ympäristöjen, tuotteiden ja palveluiden käytettävyyttä, saavutettavuutta ja esteettömyyttä kaikille käyttäjille.

Saavutettavuuden toteuttamiseksi opiskelija saa tarpeen mukaan suosituksen yksilöllisiin järjestelyihin. Opiskelun saavutettavuutta tavoiteltaessa on keskeistä, että opiskelijan oikeus laadukkaaseen koulutukseen toteutuu.

3. Vastuut opiskelun saavutettavuudesta ja yksilöllisistä järjestelyistä

Ohjeistuksen tavoitteiden toteutuminen edellyttää koko yliopistoyhteisön, niin henkilökunnan kuin opiskelijoiden sitoutumista opiskelun saavutettavuuden edistämiseen.

Yksiköiden johtajat vastaavat siitä, että heidän yksiköissään noudatetaan tämän ohjeistuksen periaatteita yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteuttamiseksi.

Opiskelijan vastuulla on ilmoittaa mahdollisista esteistä ja hakea yksilöllisiä järjestelyjä niitä tarvitessaan.

Yliopiston yksiköiden on varmistettava, että henkilöstölle ja opiskelijoille on tarjolla riittävä tieto toimintaympäristöjen, tiedotus- ja oppimateriaalien, opetuksen sekä opiskelun saavutettavuudesta ja niihin liittyvistä haasteista sekä mahdollisista yksilöllisistä järjestelyistä.

Yliopistopalveluiden vastuualueet omalta osaltaan vastaavat esteettömyyden ja saavutettavuuden toteuttamiseksi tarvittavasta suunnittelusta, tiedotuksesta, koulutuksesta, suositusten laatimisesta ja asiantuntijatuesta.

Jyväskylän yliopiston saavutettavuusaiheinen tieto ja viestintä ovat keskitetysti [Saavutettava yliopisto -sivulla](#). Sivulta löytyy ohjeita ja tietolähteitä saavutettava opiskelu-periaatteiden toteuttamiseksi.

4. Opiskelijavalintaan liittyvät järjestelyt

Hakijan vastuulla on tarvittaessa hakea yksilöllisiä järjestelyjä opiskelijavalintaan. Opiskelijavalintaan liittyvät järjestelyt on kuvattu erillisessä asiakirjassa (Jyväskylän

yliopiston tutkintoon johtavia opiskelijavalintoja koskevat yleiset linjaukset vuodesta 2025 alkaen).

5. Opintoihin liittyvät yksilölliset järjestelyt

Opiskelijan vastuulla on hakea tarvittaessa suositusta opiskeluun ja opetukseen liittyviin yksilöllisiin järjestelyihin. Järjestelyjä koskevat keskustelut ovat luottamuksellisia.

Opiskelija hakee suositusta yksilöllisiksi järjestelyiksi opiskeluhuvinvoinnin asiantuntijoilta ja osoittaa järjestelyjen perustelut lääkärintodistuksella tai asiantuntijan lausunnolla.

Yksilöllisistä järjestelyistä sovittaessa on toimintakykyyn vaikuttavien vammojen tai sairauksien lisäksi otettava huomioon myös muut perustellut syyt.

Opiskeluhuvinvoinnin asiantuntijat laativat opiskelijan kanssa häntä koskevan suosituksen yksilöllisiksi järjestelyiksi. Suosituksen allekirjoittaa opiskeluhuvinvoinnin asiantuntija. Suositus on voimassa Jyväskylän yliopistossa suoritettavien opintojen ajan tai määräaikaista.

Yksiköiden saavutettavuusyhdyshenkilöt tukevat tarvittaessa sekä opiskelijaa että opetushenkilöstöä yksilöllisten järjestelyjen tiedottamisessa ja toteuttamisessa. Opiskelijoiden kanssa tapahtuvan vuorovaikutuksen tueksi opetushenkilöstön velvollisuutena on tutustua saavutettavuuteen liittyvään keskeiseen [aineistoon](#).

6. Esteettömät ja saavutettavat opiskeluympäristöt

Yliopisto yksikköineen vastaa siitä, että kaikkien opiskelijoiden on mahdollista käyttää yliopiston fyysisiä ympäristöjä sekä digitaalisia palveluja opiskeluun, oppimiseen, ja osallistumiseen.

6.1 Sosiaalinen ympäristö

Yksiköiden johtajat toteuttavat omalla esimerkillään ja henkilöstön kehittämisellä yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja yliopistoyhteisön moninaisuudelle vastaanottavaista ilmapiiriä.

Yliopistopalvelut edistää saavutettavuuden huomioon ottamista yliopiston strategisessa suunnittelussa.

6.2 Fyysinen ympäristö

Yliopistopalvelut vastaa henkilöstönsä osaamisesta esteettömyyden toteuttamiseksi rakennettavissa ja käytössä olevissa tiloissa.

Jokaisella tilojen käyttäjällä on vastuu järjestää opetus ja tapahtumat mahdollisimman esteettömiin ympäristöihin sekä ilmoittaa kehittämistarpeista tilapalveluihin.

Jos jonkin keskeisen ympäristön tai toiminnan esteettömyys osoittautuu teknisistä tai kustannussyistä ylivoimaiseksi toteuttaa, sille tarjotaan opiskelun laadun turvaava esteetön vaihtoehto.

Yliopiston vastuulla on varustaa vuokraamansa tilat yleiseen käyttöön tarvittavilla yleisimmillä apuvälineillä (mm. induktiosilmukat, kalusteet)-

6.3 Digitaaliset palvelut

EU:n saavutettavuusdirektiivi (2016/2102) sekä laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta edellyttävät, että kaikilla on oltava tasavertaiset mahdollisuudet käyttää digitaalisia palveluja:

- tietojärjestelmien, tietokoneohjelmistojen ja päätelaitteiden hankinnoissa ylläpidossa, tuessa ja käyttökoulutuksessa
- opetuksen, opiskelun, viestinnän ja hallinnon verkkosivujen ja asiakirjojen rakenteessa, sisällön ymmärrettävyydessä ja muodossa
- opetuksen ja opiskelun vaihtoehdoissa ja joustoissa
- henkilöstön osaamisen kehittämisessä sekä
- yliopiston eri toimijoiden ja sidosryhmien yhteistyössä riittävän asiantuntemuksen turvaamiseksi.

Erityisen tärkeää on tehdä saavutettaviksi opetuksessa ja opiskelussa keskeiset aineistot, joita on tarkoitus käyttää toistuvasti.

Liite Saavutettavan opiskelun toteuttamisen vastuunjako	
Yliopisto	Yksikköineen vastaa siitä, että kaikille opiskelijoille on mahdollista käyttää yliopiston fyysisiä ympäristöjä sekä digitaalisia palveluita opiskeluun, oppimiseen, ja osallistumiseen. Otaa saavutettavuuden huomioon yliopiston strategisessa suunnittelussa. Yksikköineen varmistaa, että henkilöstölle ja opiskelijoille on tarjolla riittävä tieto saavutettavuuden toteuttamiseksi. Varustaa vuokraamansa tilat yleiseen käyttöön tarvittavilla yleisimmillä apuvälineillä (mm. induktiosilmukat, kalusteet). Otaa digitaalisten palveluiden hyödyntämisessä huomioon erilaisten käyttäjien tarpeet ja lainsäädännön vaatimukset, yleisesti hyväksytyt saavutettavuusvaatimukset ja käytettävyyssuositukset sekä standardit.
Koulutusta järjestävät yksiköt	Suunnittelevat ja toteuttavat opetussuunnitelmat sekä opetusohjelmat siten, että jokaiselle taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua sekä osoittaa osaamisensa ja edellytyksensä. Toteuttavat opetukseen liittyvän viestinnän ja oppimateriaalit saavutettavasti, tarpeen mukaan yksilöllisesti. Laativat yhteistyössä koulutuspalvelujen kanssa listaukset yksilöllisistä järjestelyistä, joita on mahdollista toteuttaa opetussuunnitelman osaamistavoitteiden puitteissa. Yksilölliset suositukset eivät ohita osaamistavoitteisiin perustuvaa arviointia.
Yliopistopalvelut	Vastaa omalta osaltaan esteettömyyden ja saavutettavuuden toteuttamiseksi tarvittavasta suunnittelusta, tiedotuksesta, koulutuksesta, suositusten laatimisesta ja asiantuntijatuista. Laatii valintakokeita ja opiskelua varten tiedekunnille suositukset yksilöllisiksi järjestelyiksi sekä tukee tiedekuntia tarvittaessa järjestelyjen toteuttamisessa. (Koulutuspalvelut ja Opiskeluhyvinvoinnin asiantuntijat yksilöllisten järjestelyiden suositusten osalta)

	Nimeää yliopiston saavutettavuusyhdyshenkilöt. (Koulutuspalvelut) Vastaa osaltaan siitä, että kaikille opiskelijoille on mahdollista käyttää yliopiston fyysisiä ympäristöjä sekä digitaalisia palveluita opiskeluun, oppimiseen, ja osallistumiseen. Vastaa henkilöstönsä osaamisesta esteettömyyden toteuttamiseksi rakennettavissa ja käytössä olevissa tiloissa.
Dekaanit, laitosten ja erillislaitosten johtajat, yliopistopalveluiden johtajat	Toteuttavat omalla esimerkillään ja henkilöstön kehittämisellä yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja yliopistoyhteisön moninaisuudelle vastaanottavaista ilmapiiriä. Vastaavat siitä, että heidän yksiköissään noudatetaan tämän ohjeistuksen periaatteita yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteuttamiseksi.
Opiskelija	Ilmoittaa mahdollisista esteistä ja hakee suositusta yksilölliseksi järjestelyiksi opiskeluhyvinvoinnin asiantuntijoilta.

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti JYU Sign-järjestelmällä
This document has been electronically signed using JYU Sign

Päiväys / Date: 07.02.2025 10:46:05 (UTC +0200)

Marja-Leena Laakso

Vararehtori

Organisaation varmentama (JYU-käyttäjätunnus)
Certified by organization (JYU user account)